

„Soča“

Izhaja vsak petek o pol dne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejeman ali v Gorici na dom pošiljana: vse leto . . . . . gl. 4-40, pol leta . . . . . 2-20, četrt leta . . . . . 1-10.

SOČA

(Izdaja za deželo.)

Oznanila

in „POSILNICE“ plačujejo se za petstopeno petil-vrsto: 8 kr., če se tiskajo 1 krat, 7 . . . . . 2 . . . . . 6 . . . . . 3 . . . . .

Izdajatelj in odgovorni urednik Vinko Levičnik

„Bog in narod!“

Tiska in zalaga „Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Krmpotič).

Zasluzen odgovor.

V predzadnji „Soči“ smo sporočili o napadih na beneške Slovence in na našo vrlo družbo sv. Mohorja & italijanski poslanski zbornici od strani žida Mompurga, zastopnika tedajškega okraja, in naučnega ministra Giantureca.

Mi smo že vajeni čitati takošne norosti iz te največje laške prodajalnice „avite culture“, sicer pa bi se razsodni ljudje čudom čudili, kakó je možgove prodajati toliko nevednosti na takó imenitnem mestu; zató smo sprejeli tudi omenjene napade za to, kar so, namreč za slepe izbruhe nizko stojčih duš.

Glavne trditve žida Mompurga in maloslavnega Giantureca smo podali svojim čitateljem brez komentarja, saj so takó lažne, da je vsak odgovor nepotreben; rekli smo le, da ljudje, ki takó govoré, so zgubili zadnjo iskrico srca.

In res, sramožljivosti sploh ni opaziti pri političnih „avite culture!“ Kakoršni so ti ljudje v Italiji, takó so pri nas in narobe; drug drugega hoté prekositi v taki posebnosti. Zategadel se je ponašal tudi naš oficiozni bratec „Corriere“ stem, da je skrbno opozarjal svoje ljubljence okraj meje na grozni panslavizem, ki se širi že čez avstrijske mejnike tje v blaženo kraljestvo „del dolce si“ po njihovo, — „spolente in pelagre“ pa po naše.

Tem ljudem je vsak pojav, da Slovani živimo, že panslavizem. Da živi v Italiji do 40.000 Slovencev, to je neutajljivo dejstvo, katero pripoznavajo sami. Ali če se pokaže le najmanjše znamenje, da ti Slovenci hočejo ostati to, kar so, — pa kričé ti liberalni Lah, da je „Hanibal ante portas“ v podobi strahovitega panslavizma.

Clovek res ne bi mogel presoditi, ali je tako kričanje teh „avitakulturo-noscev“ (— nov izraz! —) boji bedasto ali bolj lopovski! Eno teh dveh pa je gotovo, kaj si torej izbirajo sami! Na čast jim ne more biti ne prvo ne drugo!

Kar sta govorila imenovana moža o naši slavni družbi sv. Mohorja, to mora z ene strani napolniti vsakega Slovence s krohotačim smehom, z druge pa z ogorčeno nejevoljo in gnjevom, da je mogoče takó — nesramno lagati v jednom evropskih parlamentov.

Od naše strani in za slovenski narod je nepotreben vsak zagovor družbe sv. Mohorja, kajti vsak Slovenec je ponosen na njo in vé natančno, kaj je njena naloga in kakó izbornjo jo izvršuje.

Skoro pa da je bilo potrebno, odkriti resnico italijanskemu čitajočemu

Podlistek.

Stirnajst dni na Balkanu. (Potopisne črtice.)

I. Iz Gorice na Cetinje. (Dalje.)

Že doma sem namenil, da se moram v Kotoru osebno seznaniti s slovenskim srbskim pesnikom in pisateljem, bivšim (sedaj častnim) tajnikom Nj. Visočanstva kneza Nikolaja I., protojerejem Joivanom Sundečičem, ki živi tu že veliko let v pokojju.

Meni se je bil nenavadno prikupil ta pesnik posebno iz dveh razlogov. On, srbski pesnik in pravoslavni pop, je znan veliki štovatelj največjega še živečega Jugoslovana — vladike Josipa Juraja Srossmayer-ja; pri vseh možnih prilikah pa je oznanjal slovo in bratsko ljubav med Srbi in Hrvati. On, vseskozi pravoslavni Srb, je tiskal svoje pesmi tudi v hrvaških listih, zlasti v „Vienneu“, in več svojih knjig — latinice; skušal je na sploh o vsaki priliki, zgraditi zlati most do sloge med Hrvati in Srbi, med sinovi istoga naroda, a dveh veroizpovedanj. — Dasi vladajo tuji v Kotoru pravej napeti

občinstvu in lopniti žida Mompurga po zoboh, da-bi čutil. To je storil ugledni veliki katoliški list „L'Osservatore Cattolico“, ki izhaja vsak dan v Milanu in je našim čitateljem že dobro znan list.

Našim slovenskim čitateljem bo zadostalo, ako rečemo, da imenovani list je govoril čisto resnico o tej naši sloveči družbi; povedal je vse, kar treba, da vsak pošten Italijan klobuk sname pred takó uzornic organizacijo. Zategadel se nam ne zdi potrebno, da bi prevedli članek na slovenski jezik. V „Primorec“ smo kratko posneli smisel tega članka.

Naš list čita pa tudi prav mnogo Italijanov. In njim ponatiscemo ta članek v izvorniku. „Corriere“ in „Sentinella“ sta objavila dolgo poročilo o tisti znameniti razpravi v italijanskem parlamentu; naj laška gospóda čita še odgovor v „O. C.“ in potem naj malce premišlja, kdo ima prav, ali ugledni katoliški list ali pa žid Mompurgo in za njim cela vrsta irredentovskih listov. — Od vseh stranij se zagotavlja Slovincem, da Lah, želé miru. Prav, tudi mi boja ne potrebujemo; ali najprej naj Lah dokáže za dejanj, da z vso odločnostjo obsojajo take izbruhe slepe strasti in sovraštva do Slovanov, kakoršni se kažejo v govoru žida Mompurga in v pisarnjavi irredentovskih listov.

Članek, kateri naj čitajo naši Lah, — sine ira et studio, — se glasi doslovno:

Un onorevole Italiano e la società slovena „S. Ermacora“.

Nei giorni passati uno degli onorevoli del parlamento italiano trovò di che dire sulla società slovena di „S. Ermacora“. E' molto facile acquistarsi della gloria spezzando una lancia contro lo slavismo invadente in momenti ben calcolati ed in ambienti sapientemente scelti; anzi è tanto facile, che la gloria che ne deriva rasenta la volgarità, per non dire peggio.

Nulla sarebbe da osservare se l'onorevole (ebreo della miglior specie) non avesse così atrocemente e così ufficialmente calunniato una società in sommo grado educativa e sana, e di tanto solo politica, di quanto l'onorevole è cristiano. Inutile sarebbe qui il richiamare l'attenzione sullo statuto della società, approvata, commendata e largamente arricchita di indulgenze dalla santa memoria di Pio IX, con breve del 18 maggio 1860. Andiamo più per le sicure. Esamini l'onorevole ed esaminino tanti altri mai imbeccati tutte le pubblicazioni di detta società, e se ci troveranno dentro una sola conferma delle insinuazioni fatte a suo carico, un sol passo che raccomandati e che propaghi il panslavismo, le si scagliano parole: noi applaudiremo e loro grideremo: Bravi! per la barba di Abramo, bravi!

Ma intanto sprezzatori di parole reboanti di patriottica vacuità, in attesa di fatti

odnošaji med Srbi in Hrvati, vendar je n. pr. še leta 1893. izdal zbirko svojih pesmij „Milje i Omilje“ v „Dionički tiskarni“ v Zagrebu in tiskane z latinico, a knjigo je posvetil „brat Srbin sestri Hrvatice“ podmaršalici Albertini Adrowsky, . . . „sestrice“ in velikega vladike J. J. Srossmayera . . .

Pesnik Sundečič se mi je bil zelo omilil tudi radi svojih zelo zanimivih, uzvišeno poetičkih ljubavnih pesmij, zbranih v prej imenovani knjigi. V teh pesmijh je divno opeval že pred l. 1848. svojo Milico, ki je še zdaj njegova vrla soproga. Nad 25 let je potem počivala njegova ljubavna struna; a ko je dosegel 49-letno svojega življenja (nekje leta 1874.), je našel nenadoma nov pesniški ideal — Nevenko, katero je ljubil sicer iskreno, hrepenceče, ali čisto in brez sence madeža v dolžni ljubezni do svoje soproge Milice. Nevenka je imela tedaj 19 let in je bila soproga pomorskega kapitana; živela je v Prčanju blizu Kotora. Pesni Sundečičeve so jo ovekovečile. Umrla je l. 1891. v Trstu in kmalu za njo i njen mož. Tu se je uresničel rek Leopoldijev da: „Al gener nostro il lato non dond che il morire“. Sundečič je silno žaloval za obema.

che je compravino, ex toto corde gridiamo: Viva la società di S. Ermacora! Cresca, fiorisca e fruttifichi!

E' incalcolabile il bene che essa finora fece colle sue pubblicazioni popolari ascetiche, educative, istruttive e dilettive. Essa non è società di propaganda di idee e di ideali politici, ma di buone letture a base prettamente cattolica; è la società, crediamo, meglio organizzata e relativamente la più diffusa di quante ne esistono di questo genere. Non c'è cantuccio di paesi sloveni così nascosto, ove essa non abbia il suo associato. Basti dire che su circa un milione e trecento mila Sloveni, essa vanta settantacinque mila duecento e ventisette associati, compresi 632 dell'America e circa 200 nell'Africa; quasi dunque il 6% di tutta la nazione. Una società simile diffusa in proporzione, avrebbe in Italia la bellezza di un milione ed ottocentomila associati circa.

I singoli soci pagano un meschino fiorino all'anno, e ricevono in cambio cinque libri ed un calendario, il quale da solo varrebbe il prezzo sborsato.

La società ha una splendida casa e tipografia propria a Klagenfurt, città tedescoliberale della Carinzia, centro opportunissimo davvero per propaganda di genere panslavistico! Il Presidente di essa è il vescovo tedesco di Klagenfurt. Le sue pubblicazioni parlano tutte l'approvazione ecclesiastica, non occorre dirlo neppure. Per l'onorevole nemico della società sarà pur opportuno far osservare che la censura civile austriaca non ci trovò mai ombra di ombre; e si che in quanto allo zelo nel disimporre del suo ufficio potremmo dare dei punti alla italiana. Ma lasciamo andare.

Chiedo queste righe, notando che nel presente generale risveglio di idee sane e cristiane e nel consolante sviluppo dell'azione cattolica la società slovena di S. Ermacora è meritevole di essere additata a tutta la cristianità, perchè tutti vedano il gran bene che si può fare e l'argine immenso che si può opporre al male invadente con una santa e ben organizzata propaganda di buone letture. La sezione „Stampa“ dell'opera cattolica dei congressi farebbe bene a prenderla in considerazione, per organizzarne una simile dove maggiore ne è il bisogno, ben sicura che un'altro onorevole qualunque, più o meno giudeo, le si scaglierebbe con: non più col pretesto di opporsi allo slavismo invadente, ma con quell'altro più consono alle condizioni locali, di combattere cioè il clericalismo intemperante e nemico della patria.

Sestanek slov.-hrv. državnih poslancev.

Dne 30. julija so se zbrali v Ljubljani vsi slovenski državni poslanci, jeden Hrvat iz Istre in jeden Dalmatincev. V imenu tržaških Slovencev je posredoval gosp. Ivan Nabergerj. Posvetovali so se več ur. O sestanku se je izdal naslednji komuniké:

„Dne 30. julija 1897. so se zbrali v Ljubljani na poziv posl. dr. Sustersieca kakor slovenskega načelnika „Slovenske kršćansko-narodne zveze“ nastopni slovenski in hrvaški državni poslanci: Vitez Berks, grof Coronini, kan. Einspieler, dr. Ferjančič, dr. Gregorec, dr. Krek,

Po smrti Nevenkini ni več časa opeval ne nagnjenja do kako krepostno žene ne ženske lepote, bodisi dušne ali telesne. Zadnji čas pa zopet poje njegova lira; zopet mu je prešinil dušo in teló idealj krepostne žene, oduševljene Slovenke in rodoljubke — pesniški idealj v osebi slovenske žene. . . . In „brat Srbin“ — častiti 73-letni starina Sundečič — poje „sestri Slovenki“ tiho otožne, večasih odušcljeno narodne pesni, pošilja jej vsako sproti in je zadovoljen, da jih ta dična Slovenka tudi unemje takó, kakor so se porodile v njemu, v plemeniti duši.

Tega moža torej — slovečega že po prejšnji diplomatski službi — sem hotel osebno spoznati in stisniti mu častiljive desnice.

V petek 18. junija popoldne sem sedel v ljudskem vrtu pred mestno kavarno v Kotoru in čakal, da pride Sundečič na svoj običajni sprehod ob morskem obrežju. Ni sicer posebno „fin“ tak način seznanovanja, ali zdelo se mi je, da bom tako najmanje motil častiljivega starčka v njegovih vsakdanjih opravilih in navadah.

V istem času je prihajal Sundečič v družbi nekega Slovencev proti ljudskemu vrtu. Sundečič je dejal svojemu spremiljevalcu: „Danes sem dobil pismo

Kušar, Pfeifer, Pogačnik, Povše, Robič, Spinčič Šuklje, dr. Sustersie, vitez Vuković, Žičkar in dr. Zilnik, ter kakor zastopnik tržaških Slovencev gosp. Ivan vitez Nabergerj. Poslanec dr. Laginja je opravičil svojo odsolnost.

Na tem sestanku se je soglasno pripoznala nujna potreba, da se nerušena ohrani sedanja parlamentarna večina.

Zbrani poslanci hotejo zvesto vstrajati v tej večini, dokler ostane zvesta načelom adrešnega načrta, ki ga je sprejel zadevni odsek poslanske zbornice. Zajedno najostreje obsojajo parlamentarno obstrukcijo, ki je zaprečila ljudstvu toliko potrebne socialne reforme, ter odločno odklanjajo vsako vladno spremembo, ki bi v škodo slovenskih narodov pomenjala prijenjanje neopravičenim zahtevam v obstrukciji združenih strank.

Posebej so na sestanku zbrani poslanci spoznali za neobhodno potrebno, da izrekajo naslednje aktualne zahteve: slovenskega in hrvaškega ljudstva:

Celjsko vprašanje se mora čim najprej definitivno urediti v smislu opravičenih zahtev in kulturnih potreb štajerskih Slovencev.

Sedanji vladni zistem na Primorskem se mora z ozirom na neznosno razmere slovenskega prebivalstva v najkrajšem času spremeniti, tem bolj, ker so se te razmere izza minolega zasedanja poslanske zbornice v vsakem ozirju še poostrihle.

Ob spremembi v deželni predsedstvu na Koroskem se mora vpeštevati opravičena zahteva koroskih Slovencev, naj se deželnim predsednikom imenuje mož, ki bo pravičen obema v deželi bivajočima narodostima.

Vlade, ki bi ne zadostile vsem tukaj izražanim zahtevam, bi zbrani poslanci ne mogli podpirati.

Konečno je poslanski shod sklenil sklicati v Ljubljano vseslovenski in istersko-hrvaški shod. Da se to izvrši, se je takoj izvolil stalni odsek, katerega členi so vsi v Ljubljani bivajoči državni poslanci. Vrh tega se je sklenilo povabiti v ta odsek tudi krajnskega dež. glavarja in ljublj. mestnega župana. Vsi sklepi poslanskega sestanka storili so se soglasno“.

Skrb za male obrti.

(Konec.)

Tečaji za rokodelske mojstre na Dunaju so ustanovljeni načeloma samo za take rokodelce, kateri že sami opravljajo svojo obrt, torej za mojstre in v drugi vrsti za pomočnike. Najprej se sprejemajo taki, ki so v svoji stroki trani ter bi se morda sami izobrazili v strokovne učitelje. Do zdaj

od . . . . da pride v ponedeljek v Kotor gospod . . . . Ali ga poznate? — Slovenec pritrudi, da mo pozna. V istem trenutju sem stal pred njima. . . . Slovenec je vskliknil: „Evo ga, tu je že!“ Pozdravili smo se prav srčno kot stari dobri znanci.

Ves večer sem preživel v družbi častiljivega starčka, povsem svežega na duhu in dovolj krepkega na telesu. Poznanje s tem možem mi je dragocen spomin na potovanje po slovanskem jugu. Kdor je poznal rajnega dekana Andreja viteza Jekšeta v Kobaridu, more si predočiti nekoliko tega odličnega srbskega pesnika: starček vodrega lica, poln zdravega humorja, vnetega srca za blaginjo svojega naroda, prijetnega občevanja — globokega uma. Teško sem se ločil zvečer od njega. Izročil mi je še priporočilno pismo za — Cetinje.

Drugo jutro ob 5. uri sem že sedel v črnogorski „diligenci“; bili smo štirje potniki. Vproženi so bili trije konji, ki so vozili prav naglo navzgor po neskočnih serpentinah, katerih ni hotelo biti nikdar konce. Poleg mene je sedel kapetan M.—vič, ki je došel uprav iz Beča, kjer je bil privraket v svojem življenju; meni nasproti je sedel njegov spremiljevalec, ki je imel umetno

so na tehnologičnem muzeju na Dunaju uzorne delavnice in poučni tečaji se le za dvoje obrti: za čevljarje in stavbeno mizarje. Ministerstvo pa namerava še v tekočem letu 1897., ko se priskrbi potrebni prostori, ustanoviti tečaje za stavbene ključarje in možko krojače in kakor hitro bo možno, v prihodnjih letih prirediti podobna učilišča za drugo obrte.

Čevljarški tečaji, po šest tednov vsaki se prirejajo štirikrat v letu, trikrat v nemškimi in enkrat v češkimi učnim jezikom. Ob delavnikih traja ponk od 8. do 12. predpoldne in od 2. do 6. popoldne; prvo štiri dni v tednu se od 6. do 8. ure zvečer; ob nedeljah in praznikih pa od 8. ure zjutraj do poldne.

Poučnje so sistematično v naslednjih predmetih: a) mero jemati, strokovno risati, krojiti, ročno delo; b) izdelovanje obuvla z najvažnimi stroji; c) strokovno knjigovodstvo in računstvo.

Sprejemajo se čevljarški mojstri in pomočniki, a priporočili jih mora občina, zadruga ali kako strokovno društvo. Prednost imajo prosilci, ki dokazujejo za nekako spretnost v svoji stroki, potem mojstri pred pomočniki in med zadnjimi zopet tisti, ki nameravajo v kratkem sami opravljati obrt, ali taki, ki so ali postanejo v kratkem utje katere produktivne zadruge ali kakega enakega društva. Slednje se sprejemajo samo taki prosilci, kateri imajo najmanj 24 in k večjemu 54 let ter so vojsko dolžnost že dopolnili ali pa so prosti vojašine.

Prošnje za deležo je podati vodstvu c. kr. tehnologičnega obrtnega muzeja (K. k. Technologisches Gewerbe-Museum Wien IX/2 Währingerstrasse 59). V prošnji je navesti starost prosilcevo, njegov navadni jezik, koliko časa je mojster ali pomočnik, pod katero trgovinsko zbornico spada in njegovemu bivališču najbližje postajo. Dalje mora povedati, ali je hodil v katero obrtniško ali strokovno nadaljevalno solo. — Solnina znaša 25 gl., vpisnina 2 gl., obe treba naprej plačati. — Nepremožni se oproste solnine in dovolé se jim tudi stipendiji. Prošnje za oprostitve solnine grede na vodstvo c. kr. tehnologičnega muzeja, one za podelitev stipendijev, naslovljene na trgovinsko ministerstvo, je tudi podati istemu vodstvu in priložiti jim zgoraj omenjena priporočila in pa spričevalo ubostva. Stipendiji so za na Dunaju stanujoče obrtnike po 60 gl. za mojstre, in 50 gl. za pomočnike, za zunajnike pa po 90 gl. za mojstre, in po 70 gl. za pomočnike. Zunanjim stipendijstom se povrnejo tudi potni stroški tja in nazaj z železnicó III. razreda s postnim vlakom.

Kdor dobi stipendij, je brez posebne prošnje oproščen solnine, vpisnino pa morajo plačati vsi. Prošnje za sprejem in za podelitev stipendija so proste kolekov.

narejen nos. Ta dva črnogorska sokola sta bila prav zabavna družabnika, zlasti kapetan M.—vič je dokaj originalen mož v svoji črnogorski preprostosti. Zabaval se je posebno z mojim kukalom, hvalil ga in konečno hotel ga kupiti.

V 2^{1/2} urah smo prišli na vrh prvih serpentin. Za dober čert ura bolj po ravnem smo dospeli v prvo črnogorsko vasico Njeguša, kjer je poštna in brzojavna postaja; ondí se menjajo konji. Tam poleg pošte je tudi šola. Otroci so se zbirali pred šolskim poslojem. Stopil sem med njo in pričel z njimi razgovor. Bistri otroci, srčni in uljudni! Ta mi je čital z zanosom iz čitanke: „Ja sam Srbin, srbski sin itd.“, drugi je računal, tretji pa mi pripovedoval o zgodovini junaško Črnogore. Pohvalil sem jih, kar jih je zelo veselilo, novece v pa niso hoteli sprejeti. — Neki deček je imel na platnicah knjigo nalopljeno sličice srbskega kralja Aleksandra. Vprašam ga: „Znaš li, što znači ova slika?“ — Deček ponosno: „To je kralj Srbije. Srbin je, kako i ja!“

Nasproti pošti pred krčno so sedeli v kvigu pop, domači kapetan in štirje drugi odličnejši domačini, vsi oboroženi po črnogorski. Pušili so v enomer in razpravljali o potovanju

Tečaj za stavbene mizarje so tudi kralj na leto, a trajajo vsakrat po osem tednov. Ker se zdaj poučuje samo v nemškem jeziku, treba, da znajo obiskovalci vsaj toliko nemščine, da lahko sledijo pouku. Pouk se deluje ob istih urah, kakor za čevljarje.

Systematiški pouk vsega naslednje predmete: a) strokovno risanje: upodobljati najvažnejše stavbe oken, vrat, durij portaloval itd.; b) pouk v delavnici: narejati okna, duri i. dr. po podrobnih obrisih v naravni velikosti z ročnim orodjem in v uporabo novodobnih tehniških pripomočkov; c) tehnologija pomočnih stvari: okovanje itd.; d) orodje in stroji za obdelavo lesa; e) obrtno knjigovodstvo in računarstvo.

Gledé sposobnosti prosilcev, prošnji, stipendijev itd. veljajo valično ista določila kakor za čevljarje tečaj, samo da znaša solnina 40 gld.; stipendiji pa so z ozirom na to, da traja tečaj dalje časa, za obiskovalce-mojstre za Dunaja po 80 gld. in za pomočnike po 70 gld.; za zunanje mojstre po 120 gld. in za pomočnike po 95 gld. Zunanji stipendijatom se povrne železnična vozovina III. razreda s postnim vlakom. Kdor dobi stipendijo, je prost solnine.

Tečaj za čevljarje in stavbene mizarje se previdoma razvrsté takó, da bodo v dobi od januarja do julija trije tečaji, četrti pa v pozni jeseni. Prošnje se lahko podajo kadarkoli. Kolikor možno se bo oziralo na željo za vpis v kak določen tečaj. Vendar pa je pripomnilo, da ne bodo sprejemali na čevljarški tečaj več nego 12-14, in na mizarški ne več — od 10-12 obiskovalcev.

V letih 1895. in 1896. se je izobrazilo v 8 čevljarških tečajih 55 mojstrov in 44 pomočnikov. Od teh je bilo 13 Spodnje Avstrijev, 3 Zgor. Avstrijev, 5 Štajercov, 3 Korosci, 2 Kranjci, 6 Tirolcev in Predalcev, 1 Dalmatincev, 45 a Češkega, 6 Moravcev, 7 Silezijancev, 8 iz Galicije in 1 Bukovinec.

Štiri do konca l. 1896 prirejene tečaje za stavbene mizarje je obiskovalo 13 mojstrov in 27 pomočnikov in sicer 4 Spodnje Avstrijev, 6 Zgor. Avstrijev, 3 Štajerci, 2 Korosca, 1 Kranjec, 1 Tirolec, 15 a Češkega 3 Moravci, 3 Silezijanci in 2 iz Galicije.

Vsem obiskovalcem mojsterskih tečajev so se podelili stipendiji. (Obrtniki vseh dežel, zastopanih v državnem zboru, so se deležili omenjenih tečajev, samo Solnogračani in Gorisani niso bili nobenega. Mari smo pri nas res popolnoma otrpeli za vsak napredek? — Op. poročevalca.)

Razum mojsterskih tečajev na Dunaju se prirejajo lahko poučni tečaj za male obrtnike, katere dobro poznajo tehniko raznih obrtov, in gospodarske razmere svojih okrajev; te bi skrbele za ustanovitev pridobitnih in gospodarskih zadrug, za vpeljavno in skupno rabo strojev; b) po strokovnjakih, kateri bi poučevali v določenih obrtih in slednjic c) po posameznih predavanjih o predmetih, ki se ličejo malih obrtov.

Prošnje za podelitev službe potovalnega učitelja je podati c. kr. trgovskemu ministertvu.

DOPISL

Iz Tomaja. — (Razno). — Pričakoval sem sicer spretnije roke, da vsaj približno vpiše naše razmere, a ker je moje pričakovanje zaman, evo — vam cenjeni čitatelji par vrstic z naše prijazne vasi.

Marsikomu je še v spominu zadnja veselica, katero je priredilo tržasko delavsko

kneza naslednika Danila v London. — Umešal sem se seveda tudi jaz. Niso mi hoteli verovati, da sem doma še više od Trsta. «Pa ti tako ljubo srpski sboriš. Gdje si naučio?» — «Eh, čini mi se, da ne znamem baš mnogo, a naučio sam iz vaših knjig». — «Pa zar ti i naše knjige čitaš?» — «Citam». — «Boga mi, da neimaš tako poštenog lica, ja ti ne bi vjeroval».

Smejati sem se moral toliko prostodušnosti teh prvih strahokov junaške Črne Gore. — Ko sem se odpeljal dalje, smo se pozdravili že povsem zaupno in tudi prisrčno.

Par minut dalje stoji ob cesti rojstveni dvorec sedanjega kneza Nikole I. Z nekakro radovednostjo sem opazoval to poslopje; zadovoljen sem bil...

Kmalu se začne cesta zopet vzdigovati, nove serpentine se pokažejo potnikovim očem do višine 1400 m. Tam gori pa cesta krene navzdol, konji se spusté v dir in za dobro uro se pokažejo nizko dol in v pusti dolinici — Cetinje.

(Dalje pride.)

društvo z sodelovanjem našega pevskega društva. Nasim milim gostom v pozdrav ob prihodu v vas, razlegalo se je dalet na okrog gromenje topičev. V ta namen nabiralo se je že popred prostovoljne doneske za smodnik, in mimogrede bodi omenjeno, da je tudi g. župan z lastnega nagiba par krvavčev v ta namen daroval.

Slirnajst dni pozneje, pa vdobi načelnik naše vasi g. Šonc v veliko začudenje odlok slav. glavarstva iz Sežane, v kojem se mu naznanja, da je kaznovan z 20 gld. globe, radi prestopka, da je dovolil streljati imenovani dan, ne da bi imel v to dovoljenje od strani županstva.

Vsim se je čudno zdelo — od kod nek to — in zakaj ta ovdaba. Mar ni sam g. župan Černe v ta namen prostor določil, kje naj se strelja? Mar ni slišal g. župan gromenja sezanskih, po Krasu sploh dobro znanih topičev — zakaj ni streljanja ustavil, če ni bilo isto od županstva, dovoljeno. — To je pač očitven dokaz, da je bilo g. županu le do tega, da si nad g. načelnikom, svoje, v politički strasti razburjeno srce ohladi.

Ni sicer moj namen škodovati na časti g. županu, a resnici na ljubo bodi povedano, da je to obsojanja vredno, ker ni možno. Nekoliko več znatnostni bi bilo pač pričakovati od prve osebe naše županije, katere smoter bi moral biti, da deluje pomirovalno, ne pa da še draži duhove svojih — v dve stranki razcepjenih — soobčanov. Na ta način gotovo ne pridemo nikdar do sporazumljenja, in ne mali del odgovornosti bode imel tudi g. župan na svoji vesti. — Kam plovemo — g. naprednjaki župan — ne li rakovo pot?!

Se nekaj! — V pričetu spomladi vstanovili smo posojilnico za celo županijo. Pravila — do cela posnete od Šempeterske posojilnice — so se predložila takoj namestniku v Trst v poltorej, a kakor je še tam navada, jih je isto zavrnilo in kmalu za tem odpotali smo zopet popravljene v Trst. Sedaj pa počivajo tam v božjem strahu že dva meseca in pol, čakajoče milostne sodbe g. namestnika. Je-li dočakamo to rešitev, bilo bi pač umestno povprašati dotične gospode, ker sicer, če tako dalje pojde, svetlovali bodemo našim gospodinjim, naj vsaj z čepinami razbitih piskecev in kozic napolnijo, že ravno dobljeno „Wertheimerco“ da ne razpade v prah.

Naše pevsko društvo ima sedaj počitnice, kar je edino primerno v očigled tolikemu delu, ki ga ima naš ubogi oratar. Želeti bi pa bilo, da se ob pričetu zopetnih vaj s pravo resnostjo istih poprimajo, če hočemo tudi mi pokazati svetlu, da nekaj veljamo.

Zbog dolgo trajajoče vročine nimamo upati ravno dobre vinske letine glede množine, a če tako dalje pojde, nadejamo se vsekakor izvrstne vinske kapljice. — Dal Bog našemu Kraševcu, saj si je zaslužil.

Zito je obrodilo, kakor sploh povsod, le slabo, a sena ima naš kmet letos toliko, da stari ljudje ne pamtijo take letine, kar je pri nas nekaj izvanrednega.

Za danes dovolj — prihodnjic morda kaj bolj zanimivega. Skalarjev.

Iz Kobarida, 2. avgusta. — (Kmetijski pouk). — V soboto večer je došel v Kobarid odposlanec c. kr. kmetijske družbe g. Ernest Klavžar, da bi tu govoril ljudstvu o sadjarstvu in živinoreji. Naše „Sadjarško društvo“ je povabilo po občinskem obhodniku pred cerkvijo, naj pridejo po blagoslovu na Žganovo dvorišče vsi oni, ki želé takega pouka. In res, došlo je okoli 150 mož, ki so se posedli v senci košatih dreves na rečenem dvorišču.

Predsednik „Sadjarškega društva“ gosp. Ivan Krajnik, je pozdravil doleže možje in dal besedo g. Klavžarju.

Gospod K. je govoril skore poldrugo uro z njemu lastno lahkoto in umljivostjo. Poslušalci so zvesto sledili njegovim besedam. — Najprej je govoril o sadjarstvu. Priporočal je, naj bi sadili in cepili vsi prebivalci te doline le dvoje ali troje priznanih vrst jabolk in hrusk. Tako bi dobili najboljšega sadja v velikih množinah, kajti dandares se izvaja in dobro prodaja sadje le na vagoné. — Pouteval je dalje, kakó treba skrbeti za drevo, čistiti ga mahlu, lisajev, bršljanu, mrtesov in sploh vsake nesnage, posebno v novejšem času kr vne uši, katero je opazil tudi na Kobariskem. Ako kmetovalci ne bodo skrbno preganjali te uši, pokoneč v malo letih vse sadno drevje. — Pripovedoval je, kakó imajo urejeno umno sadjarstvo na Štajerskem, na Tirolskem in v drugih naprednih deželah, kjer je prav vsled tega napredka zavladalo blagostanje; vsodbujal je poslušalce, naj bi posnemali take zglede, saj pri nas so dani vsi pogoji za najlepše sadjarstvo. Ako dobivajo drugod za svoje sadje velike dohodke, zakaj naj bi pri nas ne bilo takó? — Pripovedoval je z zglede, kakó drago prodajajo sadje n. pr. na Tirolskem. V Meranu je velikanska irgovska trvdka, ki prodaja po vsej Evropi le eno vrsto jabolk; 60 kg. prve vrste jabolk stane tam

80 gld.!! In prav enaka jabolka izoborno uspevajo tudi pri nas! — Kmetijska družba preskrbi brezplačno cepičev, kolikor bodo sadjarji hoteli; kobariski „Sadjarško društvo“ pa bo posredovalo med c. kr. kmetijsko družbo in kmetovalci.

Prešel je na živinorejo. Tudi ta se mora povzdigniti! Na Tolminskem je obilo mlekaric, ki bodo imele se lepo prihodnost, ko bodo prav urejene. Do tega pa pride! Ali da bodo mogle vsrčiti mlekarice svojo nalogo, moramo skrbeti najprej za izboljšanje travnikov in živinoreje. — Kar se tiče izboljšanja travnikov, pride na Tolminsko drug gospod, ki bo pouteval v tem oziru. Naši travniki se morajo temeljito zboljšati, za to priporoča, naj bodo zvesto poslušali gospoda, ki bo v ta namen poslan na Tolminsko.

Živinoreja na Tolminskem se je sicer že precej izboljšala, zlasti v onih krajih, kjer so prejemale bika, katere je dajala c. kr. kmetijska družba. Znanprej pa kupi družba tudi junice istega plemena in ustanovi spočetka štiri plemenske postaje, da se uvede čisto pleme.

Poslušalci so bili govorniku prav hvaležni za izborni pouk. Na povabilo g. predsednika Krajnika so mu izrekli poslušalci srčno zahvalo. Še dolgo potem so se poslušalci razgovarjali o tem, kar so slišali — in se potem zadovoljno razšli. Naj bi prejete nauke tudi skrbno ohranili in se po njih ravnali. — G-k.

Iz Bolea, 3. avgusta. — (Nase ceste. — Nove trdnjave). — V Soški dolini smo zadnja leta zares jako napredovali v popraviljanju cest. Popravila in preložila se je prav korenito cesta med Srpenico in Zago, a tudi na Predelu se je mnogo zboljšalo; pod Logom pa zdaj dokončujejo preloženo cesto na onem mestu, kjer je Koritnica ob vsaki povodnji cesto poplavljala. — Pri Boki delajo na novo oni dolgi leseni most, kateri je odnesla voda tam spomladi. — Upanje je, da prično kmalu popravljati tudi kobariske in trnovske klanec, kar je zares neobhodno potreba.

Kar se tiče cest, moram pohvalno omeniti neke poprave inženirja Malnitscha.

Najprej naj omenim, da je postavil povsod, kjer treba, mejnike med erarskim in zasebnim svetom, kar je prav. Kjer je poleg ceste svet navkreber, tam je dal povsod nasejati travo, deteljo lucerno ali pa borovce, kakor je bolj kazalo; tam pa, kjer je zdaj še trava in lucerna, pridejo pozneje — ko se svet malce utrdi — borovci. Marsikje se kaže, da bo poleg ceste in nad njo prijeten gozdček, kar bo v vsakem oziru le prijetno in zelo koristno. Kjer je pa svet preveč peščen, da bi se valilo kamenje na cesto ali bi se zemlja udirala, še predno bi se mogla utrditi, tam je del vse preplesti s koli in vejevjem, in v sredo kvadratov so posejani borovci. — Na tak način je utrjen ves svet, da ne bo nikdar več omih melin nad cestami, ki delajo toliko škodo erarju in zasebnikom, katerim se svet udara na cesto.

Omenim naj še, da med Kobaridom in Volčami je isti inženir odstranil topole in nasadil sadno drevje. Le škoda, da ni imel lepih dreves na razpolago. Ob cestah morajo biti visokog-debelnata drevesa in ne prilikovi. Vsekakor: čast komur čast!

Avstrijska vojna uprava hoče boljše zavarovati državno mejo, kar ne pomenja ravno najboljših odnosajev z Italijo. Nad trdnjavo v Kluzah sezidajo novo, še večjo trdnjavo, ki bo stala baje okoli 2 milijona gld. Zdjaj delajo cesto do vrha, kjer bo stala trdnjava; sekajo jo v živo skalo in napravili morajo tudi nad 100 m. dolg predor skozi rob. Letos naredé morda edino le cesto do vrha. Pri delu rabijo le domače ljudi, Lahov nočejo v delo! Da bi le povsod takó delali!

Tudi pri Robiču pod Mijo zgradé veliko trdnjavo, in sicer na mestu, kjer stoji zdaj še mala cerkvica sv. Jejerja. Vojni erar odkupi cerkvico, katero sezidajo občinarji kje drugod. Tudi ta trdnjava bo stala baje okoli 2 milijona. — Čuje se tudi, da više gori v Kobariskem Kolu bodo zidali še jedno trdnjavo. — Tu v naših Kluzah pa spravijo tudi na hrib nad sedanjo trdnjavo 4 tope, da bo nemogoč prehod sovražniku po Bolskem. — k.

Iz Tolmina je priobčila „Edinost“ dopis iz peresa g. dr. Karola Trillerja, ki se bavi z neko čudno propovedjo, katere ne moremo lahko umeti. Dopis pripoveduje našim čitateljem znane reči, kakó delaven je g. Andrej Vrtovec, učitelj v Tolminu, tudi zunaj šole in posebno za povzdigo našega kmetijstva in zlasti mlekarstva. Ali nakrat se je g. Vrtovec prepovedal, da se ne sme baviti z nobenim drugim poslom zunaj šole. Evo, kaj pravi g. dr. K. T. v tem dopisu:

Gosp. Vrtovec je kakor izvoljeni zastopnik svojih stanovskih tovarišev tudi eden okrajnega šolskega sveta in kakor tak prizadeval si je po svojih močeh da brani opravljene želje učiteljstva, čigar gnotni položaj je tu na Goriskem uprav — skandalozen. O teh razmerah čvčkajo vsled nebrojnih javnih pritožb za vrabci na strelah in le isti poklicani faktorji, ki bi jedini lahko pomagali tem nevednim odnosajem, tišče glave v pesek liki plič noj. Tudi v našem okrajnem šolskem svetu mora sedeti nekaj mož, ki ne kažejo v tej stvari potrebe, recimo energije, in tako je prišlo, da je g. V. mesece in mesece zaman urgiral imenovanje definitivnih tistih učiteljev in učiteljic, ki so že pred tremi, oz. štirimi leti (!) položili izpit učiteljske usposobljenosti ter imajo vsled tega zakonito pravico do definitivnega imenovanja, od katerega jim naprej potem pristojajo pet. letnine. Z zavlačevanjem teh imenovanj prištedi

si torej okrajni šolski zalog za prihodnja leta par forintov na škodo ubogih učiteljev in v očigled takemu nevednemu postopanju naj ne vzkipi kri zastopniku svojih, na ta način — recimo oskodovalnih tovarišev!

In vzkipela je tu kri g. V. tako, da je v jedni zadnjih sej v ostrih in ogorčenih besedah ožigosal to nevedno „varnost“. To je jedina pregreha, katere si je svest g. V. in še na to je — ponosen.

Kako se je poročalo o dotični seji tačas odsotnemu g. predsedniku okrajnega šolskega sveta, to nam sicer ni znano, pač pa ne moremo dvomiti več, da je zadnji g. A. V. prepovedal vsako nadaljnjo delovanje na kmetijskem polju pod kaznjivo prenehanja oz. celo izgube službe. Jaz ne poznam razlogov g. predsednika za to propoved, ali jaz — obojam iste! Kazvalne vezi med označenim postopanjem g. V. — a in njegovim po-zrtvovalnim kmetijstva delovanjem istem zastopni, a tega tudi ne morem misliti, da bi bil hotel gosp. predsednik okrajnega šolskega sveta udariti stvar, kar je zadel sloveča. Ako je učitelj V. sicer kaj zagrešil, naj se ga spravi v zakonito preiskavo, katere se pa on menla ne boji, ker je sam prošil za isto! Zategadelj dvominim po pravici, da-li ima slavni c. kr. okrajni šolski svet v tej zadevi tako čisto vest, kakor jo ima preganjani učitelj. Vsekako je absolutno neopravičena in krivično označena prepoved, naravnost perfidno pa je postopala ona dosihodob se neznana oseba, ki je g. V. napram odposlancema kmetijskega ministertva, hotela očitvidno podkopati mu pridobljeno zaupanje višjih krogov, obrekovala, da se želi usiliti za župana tolminskega itd. Kdor pozna uzorno privatno in rodbinsko življenje g. V. — a, temu se mora stiditi tako perfidno obrekovanje in po moji nemerodajni solbi, bil bi poklican v prvi vrsti baš okrajni šolski svet, da v tem pogledu obrekovanega učitelja kar najkrepkeje brani navzgor ter mu pribori primerno zadoščenje. S takim orožjem se ne bore postenjaki.

Nadejamo se trdno, da uvidi zlasti tudi v prvi vrsti poklicani branitelj učiteljske časti, gosp. prvomestnik okrajnega šolskega sveta, in da razveljaví neuteleljeno, žaljivo in krvarno prepoved, ki se je zamogla roditi sploh le pod hipnim utisom slabe informacije. Vsako kaznovanje navedenega gospoda zaradi njegovega, v predloženem popisanege postopanja moralo bi napraviti, ne glede na opravičeno ogorčenje učiteljstva, v ljudstvu najslabši, vzdrževanje označene prepovedi in sploh oviranje njegovega kmetijskega delovanja pa celo utis, da gospoda v okrajnem šolskem svetu — najmileje povedano — kar nič ne razumevajo pravih potreb našega ljudstva in svoje lastne naloge, da nadvladujej tvežati tvežati nad stvarimi uvaževanjí — osebnost in strast. Iz vsega srca želimo že v interesu miru in sloge, da se nam prilrtni ta žalostna perspektiva. Dr. K. T.

Gospod Vrtovec je na Goriskem dobro znana oseba, kakršnih naj bi le mnogo imela. Ako je g. V. učitelj, kaj za to, saj ga plačamo mi sami in ne država! Zategadelj se moramo upreti z vsilo silo, da bi se vladni možje preveč utkali v šolske razmere. — Veno sicer, da visokor. g. okrajni glavar je svojecasno jako čislal Vrtoveca radi napredka na kmetijskem polju, zategadelj ne moremo umeti, kakosni uplivi so ga zdaj prisilili do takega ukaza. Mi sicer jako čislamo g. glavarja, ali tak ukaz moramo odločno grajati!

Z Kneže na Tolminskem, 27. julija. — Na nečuten način je napadel v 30 stevalki cenjene „Soče“ dopisnik z Grahovega krcmarje in trgovce na Kneži. Ne bilo bi prav, če bi molčali k temu dopisu, kajti z molčanjem bi potrdili, da ima dopisnik z Grahovega prav, kar pa ni res.

Gospod dopisnik bi se moral prej dobro poučiti o tukajšnjih razmerah in pozvedeti, kdo kupuje pri Lahu. Tega on ni storil, ampak zastavil je pero in sibal nekrive. Naslednje vrstice naj dokažejo resnico naše trditve!

„Na prvem pragu hiše na desnem, ko prideš na Knežo, zagledaš širokoplečega moža krcmarja, ki kupuje vino“ pri Slovincih, kar lahko dokažemo z računí; kdor ne verjame, lahko praša tudi čast. gospoda kaplana iz Rihemberga in gosp. Gaberščeka v Tolminu, kje je krcmar kupil vino. Gosp. dopisnik je omenil, da ima možak devet dečakov; na to imamo pripomniti, da je ta krcmar prav dober uče, ki svojih devet sinov — v resnici jih je šest — prav lepo vzgaja. Gospod dopisnik, ko pojedete prihodnjé mimo, prestejte dečke še enkrat; po pravici vam povemo, da so se vsi oni, ki poznajo vaš stan, čudili, da niti šteti ne znate!

Ko srečno pridrete po tistem „lepem klanecu“, zagledate na levi strani klanca čedno hišo. Še precej inteligentni kudezgaza Vas pozdravi z običajnim „zdravi“. Mimogrede naj omenimo, da kupuje ta trgovec v prvi vrsti vse (aha, samo v prvi vrsti? Ured.) blago pri Slovincih, v dokaz tega so račune vedno na razpolago od Kavčiča, Resberga, Moseta in Korena.

Onkraj mosta na desni strani stoji visoka in lepa hiša, ne pa nizka, kakor pravi dopisnik z Grahovega. Čudno, da ste vendar še tako kratkovidni, da imenujete najvišjo hišo na Kneži nizko. Gospodar naročuje vovniku Peršu iz Ročinja, naj kupuje blago (vedno? Ured.) pri Slovincih. Na izvoljo računí od Kavčiča, Resberga in Pipana v Trstu.

Gospod dopisnik z Grahovega, ko pojedete skozi Knežo, obrnite se pri podpisanih in prepričajte se, kako krivično ste jim storili s svojim dopisom!

(Tukaj je bilo zaplenjenih 19 vrstíe).

Med domačimi trgovci g. dopisnik ne razširja svoje zavednosti, najprej se boji trdih pesti prvega; da pusti drugega pri miru, mu ne zamerimo!

Kar se tiče „Zavednosti“ v Podmeleu, vam naznanjamo, da vam bodo skušali pri-

dobiti diploma častnega člana, da dospe z vašo pomočjo društvo do popolnosti.

Da vidíte, da se ne plašimo, kedar gre za resnico, priobčimo svoja imena, vi se pa svojega niste upali postaviti pod ono natelevanje.

I. Konda, J. Močnik, Jak. Lapanja.

Domače in razne novice.

Osebné vesti. — Dr. Andrej Lisjak je včeraj odpotoval na Štajersko v kopalnišče Rogatec-Slatina. V Gorico se vrne zopet dne 1. septembra t. l. — Srbski pesnik Jovan Sundečić je bival nekaj dni v Trstu in v Ljubljani.

Andrej Lastić, veleposlanik v Renčah, je umrl nagle smrti dne 4. t. m. v 68. letu svoje dobe. Pogreb je bil danes predpoldne. Pokojnik je bil vedno zvest narodnjak in kot take je odgojil tudi svoje sinove. V. l. n. m. s.!

Izlet v Celje. — „Goriški Sokol“ se udeležil celjske slavnosti po deputaciji 4 ali 5 članov. Brat starosta se izletu ne more udeležiti radi bolezní svoje soproge. Iz Gorice odpotuje več rodoljubov v civilu in upamo, da bo pri slavnosti častno zastopana tudi Goriska. — Slovenski abiturijenti, kateri so nameravali v Prago, se snidejo tudi v Celju. Njih zbirališče je 7. in 8. l. m. v „Čitalniški dvorani“ „Nar. doma“. — Celjske slavnosti se udeležijo tudi Čehi in Hrvatje. — „Ljubljanski Sokol“ odrine v Celje v nedeljo zjutraj ob 6. uri. Posebnega vlaka ni dobil, ker Nemci, ki imajo železnico v rokah, ga niso dovolili! — Rodoljubi z Goriske! kdor more, naj se udeleží slavnosti! — Opozarjamo slovenska društva po vsem Goriskem, da se spomnijo te slavnosti vsaj v duhu — z brzotjavko, da tudi tako dokažemo našo narodno zavednost!

Društvo „Šolski dom“ je polrjeno na poglaji pravil, ki so bila objavljena v „Primorcu“ z dne 3. l. m. Ko se oglasí primerno število društvenikov glasovalcev, se skliče osnovalni občni zbor, ki izvoli odbor v smislu društvenih pravil. Na to začne društvo svoje redno delovanje. Rodoljubi se uljudno vabijo, da bi pristopili v občnem številu k novemu društvu, ki bo za kulturni razvoj goriskih Slovencev velikega pomena. Oglase sprejema načelnik osnovalnega odbora dr. A. Gregorič v Gorici.

Altrocelič Lenassi! — V nedeljo 1. avgusta smo videli zopet lep prizor, ki nas spominja na znano Lenassijevo 18. marca t. l. Tega dne je naured nastopil svojo službo novi organist v cerkvi na Placuti, ker se je tej službi prostovoljno odpovedal g. Bajl. Novi organist je Seghizzi, in on se je dopeljal — menla po naročilu — v dvooprežni kočiji, katero so ustavili pri mostu nedaleč od cerkve, razpregli konje in četvi; inteligencije na Placuti se je sam upregel ter ga dopeljal pred cerkev, da ga slavnostno umesti na ono mesto, kjer je poprej sedel eden „selaf“. Veselje v Izraelu je bilo sevé največ zaradi tega, ker so se resili Slovencev, kateri ni hotel plesati, kakor so hoteli oni gosti, ampak nasprotno, morali so oni plesati po njegovi godbi. Pri tej priliki si je bojda g. Skrt — kateri im — odjemenki tudi v slov. krogih — stekel tako izredne misli, da ga moramo javno pohvaliti. Mi sironašni Slovenci smo pač daleč, daleč zaostali za „Lahi di puro sangue“, ki se tako sijajno odlikujejo po svoji omiki od nevednih Slovencev. Jeden v imenu slov. župljanov.

Nova zašuilca slovenskemu jeziku. — O pogrebu nepozabnega rajnega knezovadškofa je bil mrtvaški govor v stolni cerkvi le v laškem jeziku. Slovencega smo zastopji pričakovali. S tem je bilo naše narodno čustvo hudo užaljeno. Sklenili smo, da to novo razalitev molčé pogoltnemo, da se nam zopet ne poreče, da lujskamo. Doslo nam je pa v tej zadevi od našega občinstva prennogogo pritožb ustnih in pisnih, da bi mogli vtakniti to zašuilco v žep, kakor smo sklenili. Zatorej se usojamo resno svariti pristojno cerkveno oblast, da mora tudi ona uvaževati v najnovejšem času nastalo veliko narodno profubnost našega ljudstva ter tankoveslno paziti, da se boče zvrvelava natančna ravnopravnost obeh deželnih jezikov tudi v malenkostih. Slovesno izjavljamo kot javno glasilo slovenskega naroda v goriski nadškofiji, da ne priznavamo laškemu jeziku nobene, prav nobene prednosti pred slovenskim. Nevarno bi bilo, prezirati le več kot opravljene zahteve. Mi hočemo originalov, za prevode lepa hvala.

Hoj „Piccolo“, „Corriere“, „Sentinella“ e compagna bella! kje ste? — Vaši bratci, delavci iz berške Italije, so dobili zopet po hlacah. Takrat so jia-zravnali hrbte ter jih zapodili v beg Nemci v Karlovih varih. Zgodilo se je nekaj jedinkaga, kakor pred kratkim v Skednju v trž. okolici — z razliko, da so se hoteli onkrat Slovenci otresti teh laških sitnih beraveč, zato so pa gorenji časniki strašnosko divjali in kričali o „barbarstvu“ slovenskem, v mestnem zboru tržaskem so mestni občetje kar tučili „razljučen“ tolikoga „zločina“, kličoč na maščevanje redarstvo, orožništvo, vojaštvo, celo vlado itd. Ako bi bili vse Skedenjce poobesili, njih vas zažgali, bi se ne bili zadostili strašanski „razahitvi“ „avite culture“. — In takrat? O, zdaj nimajo ti laški časniki zoper Nemce v Karlovih varih niti besedice najrahlejšje graje; molče, kot bi nič ne vedli. „Avita cultura“ ni bila takrat v nevarnosti. Treba da to molčanje trdno pribijemo za slučaj, ko prileze laška beravčija zopet trgat kruh od ust našim pridnim delavcem.

Kazenska obravnava. — V sredo, 4. t. m. bila je pred okrožnim sodiščem kazenska obravnava proti Jakobu Komelu iz Solkava. Obtožba se je glasila na hudodelstvo izsilovanja, učinjenega s tem, da je Komel dne 26. aprila t. l. izsilil od nekega izvoščeka Leščaka vsiklik „živio“. Komel je bil, to se razume, obojen radi hudodelstva

Št. 29.

Razglas.

Se naznanja, da dne 17. t. m. se bo vršila v farovžu v Ligu od 9-11. ure predpoldnem dražba

popravljanja kuratne hiše v Ligu (Marija Celj).

Klicna cena je 1621 gl. 33 kr.

Dražbeni pogoji so nahajajo v načelnikovi hiši št. 40 v Kostanjevici do 8. avgusta 1897. na ogled onemu, kdor si jih želi ogledati.

Načelnstvo konk. odbora cerkvene občine na Marijinem Celju dne 2. avgusta 1897.

Načelnik: **And. Blažič.**

Veliki prazni sodovi

iz Srbije, iz hrastovega lesa z železnimi obroči, od 20-70 hektov, 6-7 cm. debelosti v glavi, popolnoma zdravi, so na prodaj. — Nataučneje poizvedbe, pri upravnistvu, ali v hiši na Franc Jožefovi cesti št. 9.

216 7-1 S. 78 3-1 P.

Razglašilo.

Podpisano mestno županstvo naznanja, da se bodo vršili od sedaj naprej v Novem mestu (Rudolfovem) na Dolenskem ob vsakom sejmu za govejo živino tudi

konjski sejm

in sicer:

1. vsak prvi ponedeljek vsakega meseca (ako pade na tak ponedeljek praznik, vrši se sejm prihodnji ponedeljek), toraj 12. sejmov; nadalje ob vsakem letnem sejmu, kakor:

2. januarja v torek po sv. Antonu;
3. aprila v torek pred sv. Jurjem;
4. avgusta v torek po sv. Jerneji;
5. oktobra v torek po sv. Lukeži;
6. decembra prvi torek v adventu;

Prvi konjski sejm bo torej dne 2. avgusta 1897. kot prvi ponedeljek meseca avgusta.

Prerejeno je za te sejme vsostransko pripravno in prostorno novo sejmšče tik državne ceste za novomeškim pokopalščem s posebnim dohodom in posebnim odhodom, kakor tudi poskuševališčem za konje na sejmšču samem.

Mestno županstvo v Novem mestu, dne 10. julija 1897.

Župan: **Dr. Schegula.**

205, 3-2

Edina slov. zaloga družnikov in solčnikov

C. kr. privileg. krojni aparati.

M. POVERAJ

brojčki mojster in trgovec v Gorici na Trzinu v I. nadstropju in v hodniku v h. št. 22.

Priporoča svojim rojakom na deželi in v mestu vsakovrstno manufaturno blago, gotovo perilo, dežnike, ovrtnike, zavratnice itd. — Gotove nožke obleke za vsaki stan po najnovejši pariski modi.

Blago prodaja tudi na meter tako po ceni, da lahko posluži vsakterega in sicer za nožke obleke od 80 kr. naprej, za celo obleko (3-20 m) od gl. 2-50 naprej.

Sprejema naročila tudi za izdelovanje raznih oblek; odjemalcem blaga je prosto, dati si izgotoviti obleko tudi drugod.

Švan Domicelj

trgovec z jedilnim blagom v Korminu

na glavnem sadnem trgu (bivša hiša Pallova) priporoča svojim rojakom

sladkor, kavo, riž, olje, kamenoolje, moko, otrobo, vsakovrstne sveče iz Kopačeve tovarne, potem špirit vinski in domače žganje. Daje prodaja vitrija (modro galico) in pravo romensko tržno žveplo, narodno žveplenko.

Vse prodaja po tako zmerni ceni, da so ne boji tokmovanja (konkurence).

Seznam blaga

tvrdke

G. Ferd. Resberg

v Gorici.

Glavna zaloga: v Kapucinski ulici št. 11 (stara cukrarna). Podružnica: na Kornu št. 2 (Attemsova palača).

Doslej ima v zalogi to-le blago: **Sladkor — kavo — riž — mast poper — sveče — olje — škrob — ječmen — kavino primaso — moko — gris — drobno in debele otrobe — turščico — zob — sol — moko za pitanje — kis — žveplo — cement — bakreni vitrijaol itd.** 169-1

V podružnici na Kornu prodaja tudi moko, otrobo, ovs, turščico itd.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda

s sedežem v Gorici, ulica Barzellini št. 20. priporoča po nizki ceni slavnemu občinstvu svoja pristna brisška vina: rebulo, modro frankinjo in druga navadna črna vina, pridelke svojih članov.

Razpošilja na vse kraje od 56 litrov naprej. Uzorec vin pošilja na zahtevo.

Svoji k svojim!

Ambrož Furlan

trgovec 141

z jedilnim blagom na tržaški cesti 4 v Gorici priporoča kavo, riž, sladkor, moko, žito, otrobe, vse poljske in domače pridelke.

Trgovec z vinom na veliko

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8 12 CL. priporoča dalmalinsko vino iz Jelše in Šibenika, pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec. Cene zmerno. Postržba poštna.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr, drž. svetljojo Na lvoški razstavi s prvo srebrno svetljojo

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ-A,

v Prahi na Smihovu (Fraba-Suichov) Vinohradská ulice číslo 816. se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V la dokaz je na razpolago mnogo pripoznatih sprisal domačih in inozemskih. Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerno, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi. Ceni, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštno. 80, 52 21

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Fran Vaňek

priporoča svojo 148 (Cl.)

goriško pivovarno

na Goriškem — v Gorici — Piazza Catterini

Pivovarna je zdano razširjena ter urejena po najnovejših zahtevi. Kuha pivo po češki, dunajski in bavarski navadi in uporablja le češki hmelj in moravski slad.

Priporoča se p. n. gostilničarjem in zasebnikom v Gorici, v Brdih in na Tolminskem. Zalogo za Brda ima gosp. Peter Russian v Korminu in gosp. Gottfried Degenhart v Campolongo za Furlanski del jezele.

148

Najboljši primes k bobovi kavi

je sladna kava iz odlikovane tovarne

F. S. Englhofer

197-5 v Gradcu.

Dobi se isto v raznovrstnih zavojih in skalah po nizkih cenah. Naročila sprejema zaslopnik

Avzug Benigar d. Bistrica (Krajsko).

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

Priporoča se prečistili duhovščini za izgotovljenje cerkvenih posol in orodij po najnovejšem uzoru in najnižji ceni, kot: Monstrance, kelihor, svečnikov, itd. itd. Stare reči popravlja ter jih v ognju popravi in pozlati. Da si pa zamorejo tudi bolj rečne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zvorj omenjeni s tem, da jim je pripravljeno pošiljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obrtne si pa naročevalce sam lahko določi.

Strelorode iz bakra v ognju pozlačene najbolje iznajdbe, kakor tudi vsakovrstno enako popravo in pozlačenje pripravo tudi po najnižjih cenah. — Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštno franko! 16 (Cl.)

Gabrijel Piccoli

lekarnar pri angolu v Ljubljani, Dunajska cesta

Kajkajše priznanje na II. mejnoprobi farm. razstavi v Pragi 1896. London — Pariz — Zevener 1892-1893.

Železnato vino

preizkušena, zanesljivega učinka, ima v sebi lahko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotih, na pomnjanje krvi in na živeli trpečim osebam, priporočljiv posebno tudi za slabotne, blode otroke. 18 16 11

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kislika in 10 miligramov izlečka iz skorje kineškega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako testavo, potrjeno po kemici razkroji dr. H. Hagerja v Frankobrodu na Odr in prof. Balt. Knapitche, zapriščenežnega sodniškega kemika v Ljubljani.

Steklenca imajoča pol litra velja 1 gl., 4 polliterske steklenice 3 gl. 60 kr., franko s poštno vred 4 gl.

Naredila izvršuje lekarnar Piccoli v Ljubljani priti povzetje zneska.

Odlikovanja: 4 zlate in 18 srebrnih kolajni, 30 častnih in polvratnih diplom.

Kwizdov restitucijski fluid

e. in kr. priv. voda za utišanje kóji. Cena steklenici 1 gl. 40 kr.

Ta voda se uporablja že 35 let v dvornih hlevih, istotaki v večjih hlevih vojaštva in civilnih posestnikov z najboljšim uspehom za okrepčanje pred in po velikih naporih kóji, pri izvinenju udov, otrplosti kit itd., ter omogoči izredne uspehe kóji na dirkališču.

Pristen se dobiva le s predstojajo varstveno znanko v vseh lekarnah in mirodiliščih Avstr-Ogerske.

Glavno zalogo ima 40 (l)

Franc Ivan Kwizda e. in kr. avstr.-ogerski in kralj. rumunski dvorni zalagatelj, okrožni lekar, Kornneuburg pri Dunaju.

Hiša z lepim stanovanjem

215 pod Birs pri Rihembergu se odda v najem na več let (V hiši je priprava za prodajalnice z jestvinami). Oglasili se je pri Andreju Colja, lastniku — Birsch pri Rihembergu.

Jakob Bratuž

pekovski mojster v Šolski ulici 6, se toplo priporoča svojim rojakom za raznovrstno pečivo.

Vse stroje za poljedelstvo. Vnovič znižane cene!

Trijeri

(šitilni stroji za žito) v nataučni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škroplilnice proti peronospori, polboljšani sestav Vernorelov. 63 24-15.

Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. (Te stiskalnice imajo skoro ono tlačino moč kakor li-dravilne vodovodne preše).

Slamoznačnice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice, za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi

Ig. Heller na Dunaju II/2 Praterstrasse 49.

Fred ponarejanjem se je posebno treba varovati! Zastopniki se iščejo.

100 do 300 gl. mesečno lahko zaslužijo osebe vsih stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikakva nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Osterreicher, VIII Deutsche gasse 8 Budapest.

V vsakem poštno oddajnem okr., v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot zaupni mož in posredovalec z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od nekega, mnogo let obstoječega, avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene penudbe pod „V. u. G.“ Gradec, poste restante. 183

Aug. Tschinkel na sinovi

e. in kr. dvorni založniki. 96 10 3

Najstarejša tvrdka kavinih surogatov v državi.

TOVARNE v Lovosicah na Labi, na Dunaju, v Schönfeldu, na češ. sev. žel. in v LJUBLJANI.

Priporočamo naše splošno kakor solilne in izborne pripoznane izdelke kavine surogate in figovo kavo in med njimi zavoljo krepke dišave in velike izdatnosti posebno: **Tschinkel** nova kavini zdrob v okroglih skatulah. — **Tschinkel** nova kava v lesenih zabojkih. — **Tschinkel** nova kavna moka v zapahnih skatulah. Cenik na zahtevanje franko. **Aug. Tschinkel na sinovi** Ljubljana.

ČEŠKA delniška pivovarna

v Č. Budjejevicah [Český akciový pivovar v Českých Budějovicích]

je urejen po najnovejših zahtevah kuha vsa navadna piva za hitri izvoz, kakor tudi 7 10-8

češko granatno 15° pivo

po pilzenskem računu.

Porablja edino le hmelj iz Rakovnika in Žatca in izborni moravski in češki slad.

Opozarja gostilničarje in pivce na svoje priznane dobre izdelke in se priporoča njih naklonjenosti.

Glavno zalogo ima Odo Pammer v Ljubljani.

Največjo zalogo vsakovrstnega papirja

ima

ANTON JERETIČ V GORICI

Semeniška ulica 3. — Za veliko vojašnico 15.

Prvi zavod za črtanje papirja, izdelovanje šolskih zvezkov, (pisank, risank itd.), trgovinskih knjig in kartonaž.

Prva in največja knjigovoznica

na Primorskem,

zaloga vseh v to stroko spadajočih tvarin, kakor: lepenka, raznovrstno usnje, platno, papir, zlato, zapirala za molitvenike, lim, klej i. t. d. po najnižjih cenah.

Za poletni čas: Svetilke iz papirja (lampijone) v narodnih in drugih barvah.

Edina zaloga, za vsakega prepotrebne knjižice „HITRI RAČUNAR“.

Prodajalnica tiskovin iz „Goriške tiskarne“ A. Gabršček.